

Ergenlerde Umut ile Kariyer Adanmışlığı Arasındaki İlişkide Ebeveyn Desteğinin Aracılık Rolü

Mustafa Remzi ATAY, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0003-2902-560X

Ayşenur BÜYÜKGÖZE-KAVAS, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0001-9072-7040

Öne Çıkanlar

- Ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
- Ergenlerde umut ile ebeveyn desteği arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
- Ergenlerde kariyer adanmışlığı ile ebeveyn desteği arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
- Ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.

Öz

Ergenlik dönemi, bireylerin geleceklerine yönelik hedefler belirlediği ve mesleki yönelimlerini şekillendirdiği kritik bir gelişim sürecidir. Bu süreçte umut, ergenlerin geleceğe dair olumlu beklentiler geliştirmelerine katkı sağlarken; kariyer adanmışlığı, bireylerin mesleki hedeflerine ulaşma konusundaki kararlılıklarını belirleyen önemli bir faktördür. Aynı zamanda, bu dönemde algılanan ebeveyn desteği, ergenlerin kariyer gelişimlerini ve kariyerle ilgili karar alma süreçlerini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, mevcut çalışmada umut, kariyer adanmışlığı ve ebeveyn desteği değişkenlerini içeren bir model geliştirilmiş; ergenlerde bu değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek ve umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolünü belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri, Amasya ilinde lise düzeyinde öğrenim görmekte olan 373 ergenden toplanmıştır. Verilerin toplanmasında “Sürekli Umut Ölçeği”, “Kariyer Adanmışlık Ölçeği”, “Ergen-Ebeveyn Kariyer Uyumu Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin analizinde doğrulayıcı faktör analizi, Pearson momentler çarpımı korelasyonu, yol analizi ve bootstrap yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, çalışmada önerilen modelin doğrulandığını göstermiştir. Elde edilen sonuçlara göre; ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı, umut ile ebeveyn desteği ve ebeveyn desteği ile kariyer adanmışlığı arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Ayrıca, aracılık analizine göre ebeveyn desteği, umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide anlamlı bir kısmi aracılık rolü üstlenmektedir. Çalışmanın sonuçları ilgili alan yazını çerçevesinde tartışılmış ve gelecekte yapılabilecek çalışmalara yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Umut, Kariyer Adanmışlığı, Ebeveyn Desteği

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 26, Sayı 2, 2025
ss. 995-1026

[DOI](#)
10.17679/inuefd.1626053

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
24.01.2025

Kabul Tarihi
10.08.2025

Önerilen Atıf

Atay, M. R. ve Büyükgöze-Kavas, A. (2025). Ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolü. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 995-1026. DOI: 10.17679/inuefd.1626053

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. Giriş

1.1. Problem Durumu

Gelişen ve dönüşen toplumsal yapılar, bireylerin yaşamlarının birçok alanında olduğu gibi kariyer süreçlerini de daha karmaşık ve çok boyutlu bir yapıya kavuşturmuştur. Özellikle genç bireyler açısından kariyer planlaması, artık yalnızca bir meslek seçme süreci olmaktan çıkmış; psikolojik, sosyal ve çevresel etmenlerin etkisiyle şekillenen dinamik bir gelişim alanına dönüşmüştür. Yaşam doyumu, gelecek beklentileri ve uzun vadeli başarı üzerinde belirleyici rol oynayan bu süreçte; karar verme, hedef belirleme, öz-yeterlik geliştirme ve değişen koşullara uyum sağlama gibi çeşitli bireysel beceriler ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede, bireyin kariyer gelişimini etkileyen kişisel özelliklerin ve sosyal destek mekanizmalarının kapsamlı biçimde anlaşılması hem psikolojik iyi oluş hem de kariyer başarısı açısından yaşamsal bir önem taşımaktadır.

Özellikle ergenlik dönemi, bireyin hem kimlik gelişiminin hem de geleceğe yönelik planlarının temellendiği kritik bir gelişim evresi olarak dikkat çekmektedir. Bu dönemde bireyler; kim olduklarını, ne yapmak istediklerini ve hedeflerine nasıl ulaşabileceklerini sorgularken, kariyerle ilişkili tutumlarını, değerlerini, inançlarını ve davranış örüntülerini yapılandırmaktadır. Dolayısıyla, ergenlik döneminde kariyer gelişimi yalnızca bireysel özelliklerle değil; çevresel faktörlerle, özellikle de aileden alınan destekle yakından ilişkilidir.

1.2. Kuramsal Çerçeve

1.2.1. Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı

Bu araştırmanın kuramsal temelini Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı (SBKK) oluşturmaktadır. Bandura'nın (1986) Sosyal Bilişsel Kuramı'ndan esinlenerek Lent vd. (1994) tarafından geliştirilen SBKK, bireyin kariyer gelişimini çok yönlü ve etkileşimsel bir süreç olarak ele almaktadır. Kuram, bireysel özellikler, çevresel faktörler ve öğrenme deneyimleri arasındaki karşılıklı etkileşimi merkeze alır. Bu bağlamda SBKK, yalnızca bireyin içsel kaynaklarını değil, aynı zamanda sosyal çevreyle kurduğu etkileşimleri ve bağlamsal koşulları da dikkate alan bütüncül bir yaklaşım sunar.

Kuramın temel yapı taşlarını oluşturan öz-yeterlik, sonuç beklentileri ve kişisel hedefler, bireyin kariyerle ilgili davranışlarını biçimlendiren bilişsel süreçlerdir. SBKK'ye göre bu bilişsel etkenler; bireyin kariyer tercihlerinde bulunmasında, karşılaştığı engelleri aşmasında ve mesleki hedeflerine ulaşmasında belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle kariyer gelişimi sürecinde, söz konusu etkenler bireyin içsel motivasyon kaynakları ve çevresel destek unsurlarıyla etkileşim içinde gelişim göstermektedir (Lent vd., 2002). Bu kuramsal çerçevede, araştırmada ele alınan umut, ebeveyn desteği ve kariyer adanmışlığı değişkenleri, SBKK'nin farklı düzeylerdeki bileşenlerine karşılık gelmektedir: Umut, bireyin bilişsel kaynaklarını; ebeveyn desteği, bağlamsal çevresel destekleri; kariyer adanmışlığı ise davranışsal çıktıları temsil etmektedir. Bu yönüyle çalışma, SBKK'nin öngördüğü birey-çevre-davranış etkileşimini temel alarak kuramsal bütünlüğünü sağlamaktadır.

1.3. Kavramsal Çerçeve

1.3.1. Umut

Araştırmanın temel değişkenlerinden biri olan umut, SBKK'nin bilişsel kişisel değişkenler kategorisi içerisinde konumlandırılmaktadır. Snyder'e (2002) göre umut, bireyin arzu ettiği hedeflere ulaşmak için uygun yollar tasarlama ve bu yolları etkin biçimde kullanma kapasitesini içeren bilişsel bir süreçtir. Umut düzeyi yüksek bireyler, karşılaştıkları güçlükler karşısında esnek ve etkili stratejiler geliştirerek alternatif yollar oluşturabilmekte; bu özellikleri sayesinde kariyer gelişiminde daha kararlı, ısrarlı ve proaktif davranışlar sergileyebilmektedir (Heaven & Ciarrochi,

2008; Hirschi, 2014). Dolayısıyla umut, bireyin kariyer hedeflerine ulaşma sürecindeki bilişsel dinamizmini ve öz-düzenleme kapasitesini yansıtmaktadır.

Umut, yaşam kalitesi, yaşam doyumu, motivasyon düzeyi ve öz-yeterlik inancı gibi pek çok psikososyal değişken üzerinde etkili bir yapı olarak tanımlanmakta (Tarhan & Bacanlı, 2015); son yıllarda ise kariyer gelişimi bağlamında da önemli bir psikolojik kaynak olarak değerlendirilmektedir (Hirschi, 2014). Alan yazını incelendiğinde umut kavramı çerçevesinde; kariyer araştırması (Hirschi vd., 2015), kariyer uyumu (Büyükgöze-Kavas, 2016), kariyer kararı öz-yeterliliği (In, 2016), kariyer kararlılığı (Arslan, 2022) ve aile desteği (Kemer & Atik, 2005) gibi çeşitli konularda çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Özellikle kariyer adanmışlığı ile umut arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalarda; Hirschi ve Freund (2014), kariyer adanmışlığının esneklik ve iyimserlik gibi bireysel değişkenlerle anlamlı bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Hirschi (2014), umudun proaktif kariyer davranışlarıyla pozitif yönde anlamlı bir ilişki gösterdiğini belirtmektedir.

1.3.2. Ebeveyn Desteği

SBKK'nin bir diğer temel bileşeni olan ve çevresel faktörler kapsamında değerlendirilen ebeveyn desteği, genç bireyin gelişimini; övgü, cesaretlendirme, genel destek ve fiziksel sevgi gibi ebeveyn davranışları yoluyla güçlendiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Henry vd., 2006). Bu destek, özellikle ergenlik döneminde bireyin kariyerle ilgili karar süreçlerini biçimlendiren kritik bir dışsal kaynak niteliğindedir. Ergenlerin, kariyer gelişim görevlerini yerine getirme sürecinde ebeveynlerinden aldıkları destek, bu sürecin sağlıklı bir biçimde ilerlemesi açısından belirleyici rol oynamaktadır (Bacanlı vd., 2018; Bakır & Büyükgöze-Kavas, 2021; Mürüvet, 2021).

Ebeveyn desteği, yalnızca bireyin öz güvenini ve karar verme yeterliğini artırmakla kalmaz; aynı zamanda umut düzeyini yükselterek hedeflere yönelik motivasyonunu da besler (Kemer & Atik, 2005; Mahon & Yarcheski, 2017). Araştırma kapsamında ele alınan ebeveyn desteği, birey ile çevresi—bu bağlamda ergen ile ebeveyn—arasındaki tamamlayıcı uyumu yansıtmaktadır (Bacanlı vd., 2018). Kristof'a (1996) göre tamamlayıcı uyum, bireyin ihtiyaçlarının, onun için önemli kişiler tarafından sağlanan destekle karşılandığı durumu ifade etmektedir. SBKK kuramsal çerçevesinde ebeveyn desteği, bağlamsal çevresel olanaklar kategorisinde yer almakta; bireyin kariyerle ilişkili davranışlarının gelişiminde destekleyici ve kolaylaştırıcı bir işlev üstlenmektedir.

1.3.3. Kariyer Adanmışlığı

Araştırmada ele alınan üçüncü temel değişken olan kariyer adanmışlığı, SBKK çerçevesinde davranışsal çıktılar kategorisinde konumlandırılmaktadır. Kariyer adanmışlığı, bireyin kariyer hedeflerine yönelik bağlılık düzeyini, bu hedeflere ulaşma yönündeki kararlılığını ve sürece aktif katılımını ifade eder (Hirschi vd., 2014). Bu bağlamda, proaktif bireyler değişen koşullar karşısında ortaya çıkan sorunlara çözüm üretme eğiliminde olup; yeni yollar denemeye istekli, gelecekteki istihdam olanaklarını artırmaya yönelik bilgi ve beceriler edinmeye yatkındır (Veldhoven & Dorenbosch, 2008). Ayrıca, kariyer planlama, öz keşif ve ağ kurma gibi kariyerle ilişkili davranışları da aktif biçimde sergilerler (Hirschi vd., 2014).

Kariyerle ilgili bu tür proaktif davranışlar yalnızca kariyer gelişiminin işlevsel bir boyutunu yansıtmakla kalmamakta, aynı zamanda hem öznel hem de nesnel kariyer başarısının güçlü birer göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Fuller & Marler, 2009; Royle vd., 2016). Bu doğrultuda, umut gibi içsel bilişsel süreçler ile ebeveyn desteği gibi dışsal çevresel kaynaklar, bireyin kariyer adanmışlığı düzeyini doğrudan ve dolaylı yollarla etkileyebilmektedir. Söz konusu etkileşim, SBKK'nin temel varsayımlarından biri olan birey-çevre-davranış etkileşiminin dinamik yapısını gözler önüne sermektedir. SBKK'ye göre kariyer adanmışlığı, bireyin öz-yeterlik inancı, sonuç beklentileri ve kişisel hedefleri doğrultusunda biçimlenen; çevresel destekler (örneğin ebeveyn

desteği) ile içsel bilişsel kaynaklar (örneğin umut) tarafından güçlendirilebilen psikolojik bir çıktı olarak değerlendirilmektedir.

1.4. İlgili Alan Yazını

Araştırmanın kavramsal değişkenleri olan *ebeveyn desteği*, *kariyer adanmışlığı* ve *umut* arasındaki ilişkilere yönelik alan yazını incelendiğinde, ebeveyn desteği ile kariyer adanmışlığı arasında anlamlı ve pozitif ilişkilerin bulunduğu görülmektedir (Beach, 2018; Hirschi & Freund, 2014). Öte yandan, ebeveyn desteğinin ergenlerin umut düzeyleri üzerindeki etkisini ele alan çalışmalar da dikkat çekicidir. Mahon ve Yarcheski'nin (2017) meta-analiz çalışması, ebeveyn desteğinin ergenlerde umut düzeyini anlamlı biçimde artırdığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Mürüvet (2021) tarafından yürütülen araştırmada, aileden algılanan sosyal desteğin lise öğrencilerinin umut düzeylerini anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Kemer ve Atik (2005) de ergenlerin ailelerinden aldıkları sosyal desteğin umut düzeylerini yükselttiğine vurgu yapmaktadır.

1.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

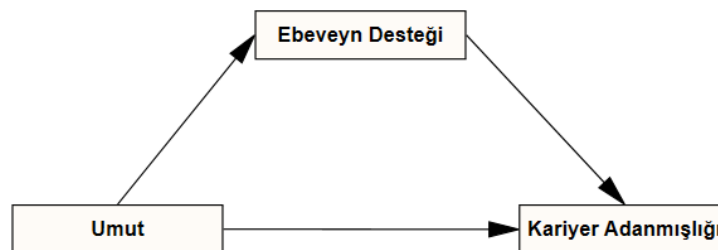
Bu araştırmanın temel amacı, umut, kariyer adanmışlığı ve ebeveyn desteği arasındaki ilişkileri incelemek ve ebeveyn desteğinin, umut düzeyi ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide aracılık rolünü ortaya koymaktır. Kariyer gelişim süreçlerinin giderek karmaşıklaştığı günümüzde, ergenlerin bireysel içsel kaynakları ile çevresel destek mekanizmaları arasındaki etkileşimin kapsamlı biçimde anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle umut ve ebeveyn desteği gibi faktörlerin, gençlerin kariyer hedeflerine olan bağlılıklarını nasıl şekillendirdiğinin ortaya konması; hem kuramsal bilgi birikimine katkı sağlamakta hem de eğitim ve rehberlik uygulamalarında etkili stratejilerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda çalışma, ergenlerin kariyer gelişimine yönelik psikososyal destek süreçlerini daha iyi kavramak ve alandaki bilgi boşluğunu doldurmak amacıyla önem arz etmektedir.

1.6. Araştırma Modeli ve Hipotezler

Araştırmanın kuramsal temelini oluşturan Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı (SBKK) doğrultusunda, bireyin kariyer gelişiminde içsel kaynaklar (umut) ile çevresel destekler (ebeveyn desteği) karşılıklı etkileşim içindedir. Bu etkileşim, bireyin kariyer adanmışlığı gibi psikolojik çıktıların oluşumunda belirleyici bir rol oynamaktadır. Alan yazında ebeveyn desteğinin hem umut hem de kariyer adanmışlığı ile anlamlı ilişkiler gösterdiği göz önünde bulundurularak, bu çalışma kapsamında umut, kariyer adanmışlığı ve ebeveyn desteği değişkenlerini içeren bir model önerilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1.

Araştırma Modeli

Değişkenler arasındaki ilişkiler göz önüne alındığında, ebeveyn desteğinin ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide aracılık rolü üstlenebileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

1. Umut düzeyi, bireyin hedeflerine ulaşmada kararlılığını ve çözüm yolları üretme becerisini yansıtır (Snyder, 2002). Ergenlik döneminde bu beceriler genellikle sosyal çevreden, özellikle de aileden alınan destekle pekiştirilmektedir (Kemer & Atik, 2005). Aileden algılanan sosyal destek ile umut düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler daha önceki çalışmalarda raporlanmıştır (Mahon & Yarcheski, 2017). Bu bulgular, umut düzeyi ile ebeveyn desteği arasında anlamlı bir ilişki olabileceğini düşündürmektedir.

H₁: Ergenlerin umut düzeyi ile ebeveyn desteği arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

2. Umut, bireyin kariyerine ilişkin hedefler belirlemesinde ve bu hedeflere ulaşmak için çaba göstermesinde önemli bir içsel kaynak olarak görülmektedir (Hirschi, 2014). Yüksek düzeyde umut, bireyin kariyer gelişimi sürecinde karşılaştığı engelleri aşma kapasitesini artırmakta ve geleceğe yönelik olumlu beklentiler geliştirmesini desteklemektedir. Nitekim alan yazında umut düzeyinin, kariyerle ilgili proaktif davranışları ve adanmışlık düzeyini artırdığına yönelik bulgular yer almaktadır (Büyükgöze-Kavas, 2016; Hirschi & Freund, 2014). Bu bulgular, ergenlerde umut düzeyi ile kariyer adanmışlığı arasında anlamlı bir ilişki olabileceğini düşündürmektedir.

H₂: Ergenlerin umut düzeyi ile kariyer adanmışlığı arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

3. Aile ortamı, ergenlerin kariyer hedeflerini belirlemeleri ve bu hedeflere yönelik adanmışlık geliştirmeleri açısından güçlü bir çevresel faktör olarak kabul edilmektedir (Beach, 2018; Hirschi vd., 2011). Ebeveynlerden algılanan destek, ergenlerin kariyerle ilgili süreçlere daha aktif, ilgili ve anlamlı biçimde katılımını teşvik etmekte; böylece onların mesleki gelişimlerine önemli katkılar sunmaktadır (Bakır & Büyükgöze-Kavas, 2021). Bu doğrultuda, ebeveyn desteği ile ergenlerde kariyer adanmışlığı arasında anlamlı bir ilişki olabileceği düşünülmektedir.

H₃: Ergenlerde ebeveyn desteği ile kariyer adanmışlığı arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

4. SBKK'ye göre, bireyin içsel kaynakları (örneğin umut), dışsal çevresel destek unsurlarıyla (örneğin ebeveyn desteği) etkileşim içerisinde kariyerle ilgili davranışlara (örneğin kariyer adanmışlığı) dönüşür (Lent vd., 1994). Bu kuram çerçevesinde, ebeveyn desteği yalnızca doğrudan bir etki unsuru olmakla kalmayıp, aynı zamanda bireyin içsel kaynaklarını nasıl kullandığını da şekillendiren kritik bir çevresel faktör olarak değerlendirilir. Ebeveyn desteği, umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide aracı bir işlev üstlenebilir (Hirschi, 2014). Bu bulgular doğrultusunda, ebeveyn desteğinin umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide aracı bir mekanizma olarak işlev görebileceği düşünülmektedir.

H₄: Umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolü anlamlıdır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada ergenlerde umut, kariyer adanmışlığı ve ebeveyn desteği arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlandığı için araştırma deseni olarak ilişkiisel araştırma modeli kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, Amasya ili Taşova ilçesinde bulunan resmî ortaöğretim kurumlarına devam eden, yaşları 14 ile 18 arasında değişen 373 lise öğrencisinden (164 kız, 209

erkek) oluşmaktadır. Katılımcıların %35,7'si Anadolu Lisesi'nden (133 öğrenci), %24,4'ü Çok Programlı Anadolu Lisesi'nden (91 öğrenci) ve %39,9'u Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nden (149 öğrenci) seçilmiştir. Sınıf düzeylerine göre ise öğrencilerin %27,1'i 9. sınıf (101 öğrenci), %39,4'ü 10. sınıf (147 öğrenci), %20,6'sı 11. sınıf (77 öğrenci) ve %12,9'u 12. sınıf (48 öğrenci) düzeyindedir.

Araştırmanın örneklemini, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu yöntem sayesinde farklı okul türleri ve sınıf düzeylerinden öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesi ve örneklem çeşitliliğinin yansıtılması amaçlanmıştır. Taşova ilçesinde toplam beş resmi lise bulunmakta olup, bu araştırmada üç farklı lise türünü temsil eden üç okuldan veri toplanmıştır. İlçedeki toplam lise öğrenci sayısı yaklaşık 1150-1200 arasında olup, çalışmada yer alan 373 öğrenci, toplam lise öğrencilerinin yaklaşık üçte birini temsil etmektedir. Bu durum, örneklemin anakütleyi temsil etme açısından anlamlı bir büyüklüğe sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, çalışma yalnızca Amasya ili Taşova ilçesindeki lise öğrencileri ile sınırlı olduğundan, bulguların Türkiye geneline genellenmesi konusunda sınırlılık oluşturabileceği dikkate alınmalıdır. Öte yandan, Tabachnick ve Fidell (2015), örneklem büyüklüğünün " $n \geq 50 + 8m$ " formülüne göre belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir (m = ölçekte yer alan ifade sayısı). Bu araştırmada analiz için kullanılan anket formunda toplam 32 ifade yer almakta olup, ulaşılan 373 kişilik örneklemin söz konusu ölçütü rahatlıkla karşıladığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Sürekli Umut Ölçeği (SUÖ)

Snyder vd. (1991) tarafından geliştirilen ve bireylerin umut düzeylerini ölçmeyi amaçlayan SUÖ iki faktörden oluşmaktadır: alternatif yollar düşüncesi ve eyleyici düşünceler. Tarhan ve Bacanlı (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan bu ölçek, toplamda on iki maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin umut düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Türkçe uyarlama çalışmasında yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, SUÖ'nün yapı geçerliliğinin son derece iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. İç tutarlılığın değerlendirilmesi amacıyla yapılan hesaplamalarda ise Cronbach alfa katsayıları, alternatif yollar düşüncesi faktörü için .78, eyleyici düşünceler faktörü için .81 ve ölçeğin tamamı için .86 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise, ölçeğin toplam puanının kullanılması sonucunda iç tutarlılık katsayısı .77 olarak elde edilmiştir.

2.3.2. Kariyer Adanmışlık Ölçeği (KAÖ)

KAÖ, bireylerin kariyer gelişimi için sergilediği proaktif davranış düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir derecelendirme ölçeğidir. Dokuz maddeden ve tek faktörden oluşan KAÖ, Hirschi vd. (2014) tarafından geliştirilmiş olup Türkçeye Korkmaz vd. (2020) tarafından uyarlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin kariyer yönetimi davranışlarını daha proaktif şekilde sergilediğini göstermektedir. KAÖ'nün tek faktörlü yapısının geçerliliğini incelemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmış ve modelin kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca madde analizi sonuçlarına göre madde-toplam puan korelasyon katsayılarının .49 ile .80 arasında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. (Korkmaz vd., 2020). İç tutarlılık analizinde ise, Korkmaz vd. (2020) hesaplamasında Cronbach alfa katsayısı .88 olarak bulunmuş; bu araştırmada yapılan hesaplamada ise .83 değeri elde edilmiştir.

2.3.3. Ergen-Ebeveyn Kariyer Uyumu Ölçeği (EEKUÖ)

EEKUÖ, ergenler ile ebeveynlerinin kariyer beklentileri arasındaki uyumu ölçmeyi amaçlayan bir araçtır. Ölçek, tamamlayıcı uyum ve benzerlik uyumu olmak üzere iki faktör ve toplam on bir maddeden oluşmaktadır. EEKUÖ, orijinal olarak Sawitri vd. (2012) tarafından geliştirilmiş olup, Bacanlı vd. (2018) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, ergen ile ebeveyn arasındaki kariyer uyumunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliliği DFA ile incelenmiş ve orijinal iki faktörlü yapının Türk örnekleminde de doğrulandığı tespit edilmiştir. Güvenirlilik analizlerinde Cronbach alfa katsayıları tamamlayıcı uyum ve benzerlik uyumu alt boyutları için sırasıyla .77 ve .77, ölçeğin tamamı için ise .82 olarak hesaplanmıştır (Bacanlı vd., 2018). Bu araştırmada, ölçeğin yalnızca tamamlayıcı uyum alt boyutu kullanılmış; Cronbach alfa değeri tamamlayıcı uyum faktörü için .80, benzerlik uyumu faktörü için .77 ve ölçeğin tamamı için .87 olarak elde edilmiştir.

2.4. Verileri Toplama Süreci

Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 24.11.2023 tarih ve 2023-919 sayılı kararı ile yürütülmüştür. Çalışmada kullanılan tüm ölçme araçlarının kullanım hakları, ilgili yazarlarla iletişime geçilerek alınmıştır. Ölçekler, yüz yüze uygulanabilecek şekilde hazırlanmış; verilerin toplanacağı okullarla önceden iletişim kurulmuş ve gerekli planlamalar yapılmıştır. Veriler, sınıf ortamında, her bir öğrenci için yaklaşık 10 dakika sürecek şekilde toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Analiz sürecinde öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiğinin belirlenmesinin ardından, değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve gücünü tespit etmek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Araştırma modelinin analiz edilmesi, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve dolaylı etkilerin hesaplanması için AMOS 24 paket programı kullanılmıştır. Ayrıca, çalışma kapsamında yer alan ölçeklerin doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiş ve model uyum indeksleri değerlendirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin ölçülmesi amacıyla yapısal model oluşturulmuş ve modelin uyum iyiliği değerleri incelenmiştir. Ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolü, yol analizi (path analysis) ve bootstrap yöntemiyle test edilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Normallik Analizi Sonuçları

Tablo 1'de yer alan normallik testi sonuçları, ölçeklere ait çarpıklık ile basıklık değerlerinin Tabachnick ve Fidell (2015) tarafından önerilen ± 1.5 aralığında yer aldığını ve verilerin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 1.

Normallik Analizi Sonuçları

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
Sürekli Umut Ölçeği	-.159	-.533
Kariyer Adanmışlık Ölçeği	-.064	-.387
Tamamlayıcı Uyum Alt Ölçeği	-.351	-.230

Çalışma kapsamında oluşturulan araştırma modelinin analiz edilmesi, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve dolaylı etkilerin hesaplanması amacıyla AMOS 24 paket programı kullanılmıştır. İlk aşamada, araştırma modelini oluşturan ve çalışma kapsamında kullanılan ölçeklerin doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiş ve model uyum indeksleri incelenmiştir (Tablo 2). Elde edilen bulgular, her üç ölçeğin de uyum iyiliği değerlerinin iyi düzeyde olduğunu göstermiştir.

Tablo 2.

Çalışma kapsamında kullanılan ölçeklere ait model uyum iyiliği değerleri

Değişkenler	χ^2/df	CFI	GFI	TLI	RMSEA	SRMR
Sürekli Umut Ölçeği	2.67	.94	.97	.92	.07	.04
Kariyer Adanmışlık Ölçeği	1.84	.99	.98	.98	.05	.03
Tamamlayıcı Uyum Alt Ölçeği	2.70	.96	.96	.94	.07	.04

$\chi^2/df \leq 3$ (Kline, 2011), $.90 \leq CFI, GFI, TLI$ (Schumacker ve Lomax, 2016), $RMSEA \leq .08$, $SRMR \leq .05$ (Browne ve Cudeck, 1993)

Katılımcıların Sürekli Umut Ölçeği, Kariyer Adanmışlık Ölçeği ve Tamamlayıcı Uyum Alt Ölçeği'nden aldıkları toplam puanlar arasındaki ilişkiler, Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı kullanılarak incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

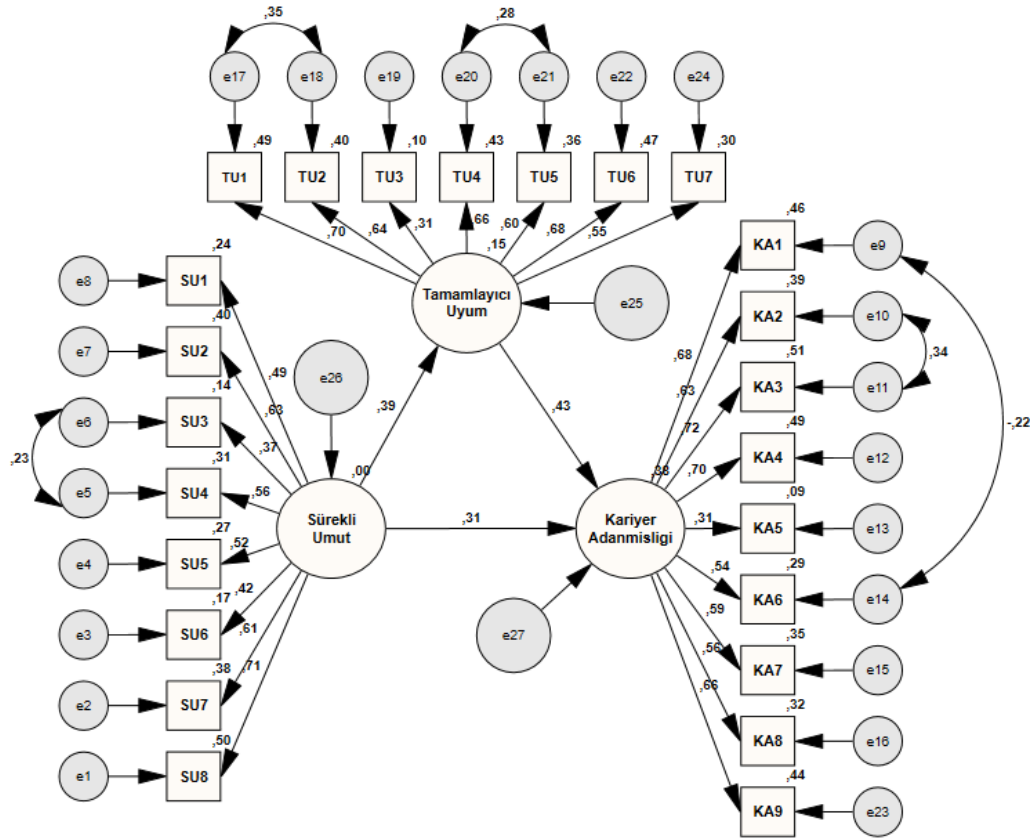
Tablo 3.

Ölçeklerden alınan toplam puan ortalamaları, standart sapmalar ve değişkenler arası korelasyonlar

Değişkenler	$\bar{X}$	SS	1	2	3
1. Sürekli Umut Ölçeği	47.99	8.00	1		
2. Kariyer Adanmışlık Ölçeği	28.20	6.87	.38**	1	
3. Tamamlayıcı Uyum Alt Ölçeği	24.00	5.48	.28**	.45**	1

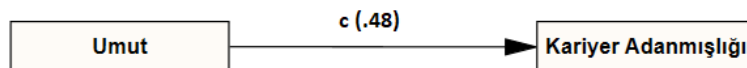
* $p < .05$, ** $p < .01$

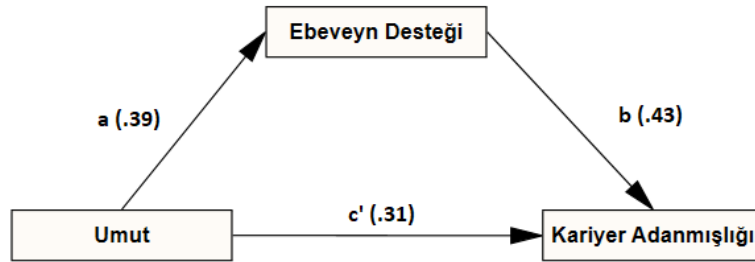
Tablo 3'te yer alan korelasyon sonuçları, araştırmanın ilk üç hipotezinin desteklendiğini göstermektedir. H_1 hipotezine göre, ergenlerde umut düzeyi ile ebeveyn desteği arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .28, p < .01$). Bu durum, ebeveyn desteğinin ergenlerin umut düzeyini artırmada önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, H_2 hipotezi kapsamında umut ile kariyer adanmışlığı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = .38, p < .01$). Bu sonuç, umut düzeyinin kariyer hedeflerine yönelik bağlılık ve motivasyonu güçlendirdiğine işaret etmektedir. Ayrıca, H_3 hipotezi doğrultusunda ebeveyn desteği ile kariyer adanmışlığı arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .45, p < .01$). Bu bulgu, ergenlerin kariyer gelişim sürecinde ebeveynlerinden aldıkları desteğin, kariyerlerine yönelik bağlılıklarını artırdığını desteklemektedir. Korelasyon analizinin anlamlı ve pozitif sonuçları, değişkenler arasında beklenen yönde ve güçte ilişkilerin varlığını doğrulamış; böylece çalışma modelinin temel varsayımları istatistiksel olarak desteklenmiştir. Pearson korelasyon analizinde değişkenler arasındaki bu anlamlı ilişkiler tespit edildikten sonra, araştırmanın dördüncü hipotezine yanıt aramak amacıyla değişkenler arasındaki ilişkiler ve aracılık etkileri yol analizi ile bootstrap yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulan yapısal model Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2.*Araştırmaya ilişkin yapısal model*

Şekil 2’de çizilen ölçme modelini test etmek amacıyla yapılan yapısal eşitlik modeli (YEM) analizinde, başlangıçta modelin uyum iyiliği indekslerinin önerilen sınırlar içinde olmadığı gözlenmiştir ($\chi^2/df = 2.24$, CFI = .88, GFI = .88, TLI = .87, RMSEA = .06, SRMR = .06). Bu doğrultuda, modelde iyileştirme yapmak üzere modifikasyon önerileri değerlendirilmiş ve belirli maddeler arasında hata kovaryansları eklenmiştir: Sürekli Umut Ölçeği’nin 3. ve 4. maddeleri, Kariyer Adanmışlık Ölçeği’nin 1. ve 6. ile 2. ve 3. maddeleri, Tamamlayıcı Uyum Alt Ölçeği’nin 1. ve 2. ile 4. ve 5. maddeleri arasında. Modifikasyonların ardından analiz tekrar edilmiş ve revize edilen modelin uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeye yükseldiği görülmüştür ($\chi^2/df = 1.78$, CFI = .93, GFI = .91, TLI = .92, RMSEA = .05, SRMR = .05).

Bu uygun model üzerinden, ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolü, yol analizi ve bootstrap yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Aşağıda, analize ilişkin doğrudan ve dolaylı etkiler detaylı olarak sunulmaktadır:

Şekil 3.*Basit etki modeli*

Şekil 4.*Aracı etki modeli*

Şekil 4 incelendiğinde, a, b ve c yolları için hesaplanan standardize edilmiş regresyon katsayıları ve anlamlılık değerleri sırasıyla ($\beta = .39, p < .001$), ($\beta = .43, p < .001$) ve ($\beta = .31, p < .001$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, Baron ve Kenny'nin (1986) aracılık etkisini test etmek için ortaya koyduğu üç temel koşulun sağlandığını göstermektedir:

- ✓ Bağımsız değişkenin aracı değişkeni etkilemesi (a yolu),
- ✓ Aracı değişkenin bağımlı değişkeni etkilemesi (b yolu),
- ✓ Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni etkilemesi (c yolu).

Bu üç koşul sağlandıktan sonra, aracı değişken modele dâhil edildiğinde bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi ya tamamen ortadan kalkar ya da azalır. Eğer bu etki tamamen ortadan kalkıyorsa tam aracılık, ancak anlamlılığı koruyarak azalıyor ise kısmi aracılık etkisinden söz edilir (Baron ve Kenny, 1986). Ancak bu klasik yaklaşımın eleştirilen yönlerinden biri, dolaylı etkinin istatistiksel anlamlılığını doğrudan test edememesidir. Bu nedenle Preacher ve Hayes (2004) gibi araştırmacılar, dolaylı etkinin güvenilir biçimde test edilmesi için bootstrap gibi istatistiksel yöntemlerin kullanılmasını önermektedir. Bootstrap yöntemiyle oluşturulan güven aralığı sıfır değerini içermediğinde, dolaylı etkinin anlamlı olduğu kabul edilir. Böylece, aracılık etkisinin yalnızca regresyon katsayılarındaki azalmaya değil, aynı zamanda istatistiksel olarak anlamlı bir dolaylı etkiye dayanıp dayanmadığı net biçimde ortaya konmuş olur.

Bağımsız değişken, aracı değişken ve bağımlı değişkenin birlikte yer aldığı yapısal modele (Şekil 4) ilişkin analizde, basit etki modeline (Şekil 3) kıyasla doğrudan etkide azalma gözlemlenmiştir. Basit etki modelinde umudun kariyer adanmışlığı üzerindeki etkisi $\beta = .48$ iken, aracı değişkenin dahil edildiği modelde bu değer $\beta = .31$ olarak bulunmuştur. Bu durum, ebeveyn desteğinin, umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide kısmi bir aracılık rolü üstlendiğine işaret etmektedir. Devamında aracılık etkisinin anlamlılığını değerlendirmek amacıyla bootstrapping yöntemi uygulanmış; dolaylı etkiye ilişkin bootstrapping analizi sonuçları (Tablo 4) incelendiğinde, %95 güven aralığında elde edilen değerlerin sıfırı içermediği görülmüştür ($\beta = .12, SH = .04, \%95 GA [0.03, 0.16]$). Bu bulgu, ebeveyn desteğinin ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide anlamlı bir aracı değişken olduğunu göstermektedir. Toplam etki $\beta = .48$ olarak belirlenmiş olup, bu etkinin yaklaşık %25'i ($\beta = .12$) ebeveyn desteği aracılığıyla dolaylı olarak gerçekleşmektedir. Bu bulgu, ebeveyn desteğinin umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide önemli bir aracılık rolü üstlendiğini ve kısmi aracılığın büyüklüğünü net bir şekilde ortaya koymaktadır. Ayrıca, çalışma kapsamında önerilen modele ilişkin yapılan yapısal eşitlik analizi sonucunda tüm doğrudan ve dolaylı yolların anlamlı olduğu ve kariyer adanmışlığına ilişkin varyansın %38.2'sini açıkladığı bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, H_4 hipotezi istatistiksel olarak desteklenmiş olup; ebeveyn desteğinin, ergenlerde umut düzeyinden kaynaklanan etkilerin kariyer adanmışlığına yansımada önemli bir rol oynadığı ortaya koyulmuştur.

Tablo 4.*Aracılık modeli yol katsayıları ve dolaylı etki sonuçları*

Model	Bootstrap Dolaylı Etki			
	β	SH	%95 Güven Aralığı	
			Alt Limit	Üst Limit
Umut → Ebeveyn Desteği → Kariyer Adanmışlığı	.12	.04	.03	.16

Sonuçlar incelendiğinde, basit etki modelinde umut değişkeninin kariyer adanmışlığı üzerindeki doğrudan etkisi $\beta = .48$ iken, aracılık modelinde bu etki $\beta = .31$ 'e düşmüştür. Bu azalma, doğrudan etkide yaklaşık %17'lik bir düşüşe işaret etmektedir. Ancak doğrudan etkideki bu azalma, dolaylı etkinin büyüklüğünü tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı ve güvenilir bir şekilde değerlendirilmesi için bootstrap yöntemi kullanılmış ve bu analiz sonucunda dolaylı etki katsayısı $\beta = .12$ olarak bulunmuştur. Bu bulgu, klasik katsayı farkı yaklaşımıyla elde edilen sonuçlar ile bootstrap yöntemiyle hesaplanan dolaylı etkinin farklılık gösterebileceğini ortaya koymakta; dolaylı etkinin anlamlılığının daha güvenilir biçimde bootstrap analiziyle test edilmesi gerektiğini desteklemektedir (Preacher ve Hayes, 2004).

4. Tartışma

Bu çalışmanın temel amacı, ergenlerde umut, kariyer adanmışlığı ve ebeveyn desteği arasındaki ilişkileri incelemek ve ayrıca umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolünü ortaya koymaktır. Araştırma bulguları, ergenlerin umut düzeyi ile ebeveyn desteği arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Snyder vd. (1997), umut ile sosyal destek arasındaki bu ilişkiye dikkat çekerek, umut düzeyi yüksek bireylerin önemli diğer kişilerin görüşlerini daha fazla içselleştirdiğini ve sosyal bağlamın bireyin hedeflerine ulaşmasında daha etkili bir kaynak haline geldiğini belirtmiştir. Alan yazını incelendiğinde, bu ilişkiyi destekleyen çok sayıda çalışma mevcuttur. Örneğin, Kemer ve Atik (2005) lise öğrencileriyle gerçekleştirdikleri çalışmada, aileden algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça bireylerin umut düzeylerinin de yükseldiğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Barlow (2002) ve Orlich (2004), umudun sosyal destek arama davranışıyla yakından ilişkili olduğunu vurgulamış; Edwards (2009) ise yetişkin bireylerde umut düzeyindeki artışın algılanan sosyal destek düzeyini de yükselttiğini bildirmiştir. Bu doğrultuda, mevcut çalışmada elde edilen bulgular, ebeveyn desteği ile umut arasındaki ilişkiyi açıklayan kuramsal çerçeveyi ve önceki araştırmaları destekler niteliktedir. Sonuç olarak, ebeveynlerinden daha yüksek düzeyde destek algılayan ergenlerin, akranlarına kıyasla daha yüksek düzeyde umuda sahip oldukları söylenebilir.

Bu araştırma kapsamında, ergenlerde umut ile kariyer adanmışlığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Türkiye’de umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmamış olmakla birlikte, Hirschi (2014), umut ile proaktif kariyer davranışları arasındaki ilişkiyi ele aldığı çalışmada, umut düzeyinin kariyer adanmışlığı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmiş ve umudu, bireylerin farklı kariyer aşamalarında proaktif kariyer gelişimi için önemli bir psikolojik kaynak olarak tanımlamıştır. Alan yazında bu ilişki doğrudan çok sayıda çalışmada ele alınmamış olsa da umut ile kariyer adanmışlığı arasında dolaylı bağlantılar kuran çeşitli araştırmalar mevcuttur. Örneğin, umut ile kariyer iyimserliği (Bulgar ve Esen, 2021), kariyer uyumu (Büyükgöze-Kavas, 2014; Çelik, 2020), kariyer araştırması (Hirschi vd., 2015) ve kariyer beklentileri (Tanç, 1999) gibi kavramlar arasında pozitif yönde ilişkiler tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, umut düzeyi yüksek bireylerin kariyerlerine ilişkin daha

olumlu beklentilere sahip olduklarını, kariyerle ilgili araştırma ve planlama süreçlerine daha aktif katıldıklarını ve kariyer hedeflerine daha yüksek düzeyde bağlılık geliştirdiklerini göstermektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada elde edilen umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki pozitif ve anlamlı ilişki, mevcut alan yazınla tutarlı bir biçimde değerlendirilebilir.

Ergenlerde ebeveyn desteği ile kariyer adanmışlığı arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiş; ayrıca ebeveyn desteğinin, umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide aracılık rolü üstlendiği görülmüştür. Hirschi vd. (2011), ergenlerin aileden algıladıkları sosyal desteğin kariyer katılımını, kariyer uyumunu ve kariyer kararlılığını artırdığını ortaya koymuştur. Kariyer adanmışlığının, bireyin kariyerle ilgili süreçlere aktif katılımı ve değişime uyum sağlayarak karar verme becerilerini kapsadığı göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu bulgular hem örneklem benzerliği hem de bulguların yönü açısından mevcut araştırmayı desteklemektedir. Benzer şekilde, çeşitli araştırmalar (Bakır ve Büyükgöze-Kavas, 2021; Beach, 2018; Hirschi ve Freund, 2014), sosyal desteğin proaktif kariyer yönetimi açısından bireylere hem somut destek hem de motivasyon sağladığını vurgulamaktadır. Araştırma bulguları, ergenlerin ebeveynlerinden aldıkları desteğin artmasıyla birlikte, daha fazla proaktif kariyer davranışı sergilediklerini ve buna bağlı olarak kariyer adanmışlıklarının da yükseldiğini göstermektedir. Bu durum, ebeveyn desteğinin yalnızca duygusal bir kaynak olmanın ötesinde, ergenlerin kariyer gelişim süreçlerinde yönlendirici ve güçlendirici bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın temel amacı, ergen bireylerde umut, kariyer adanmışlığı ve ebeveyn desteği arasındaki ilişkileri incelemek ve ayrıca umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide ebeveyn desteğinin aracılık rolünü ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında öncelikle değişkenler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, ergenlerde umut düzeyi ile kariyer adanmışlığı, umut düzeyi ile ebeveyn desteği ve ebeveyn desteği ile kariyer adanmışlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkilerin bulunduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, ergenlerde hem umut düzeyinin hem de ebeveyn desteğinin artması, kariyer adanmışlığı düzeyinde bir yükselişle ilişkilidir. Ayrıca, ebeveyn desteğinin umut ile kariyer adanmışlığı arasındaki ilişkide anlamlı bir aracılık işlevi gördüğü belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, yalnızca ilgili alan yazınla değil, aynı zamanda Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'nın temel varsayımlarıyla da tutarlıdır. SBKK'ye göre bireylerin kariyer gelişimi; öz yeterlik inançları, sonuç beklentileri ve kişisel hedeflerin yanı sıra sosyal çevreden (özellikle aileden) algılanan destekle şekillenmektedir. Bu bağlamda, ebeveyn desteği gibi çevresel faktörlerin umut gibi bireysel kaynaklarla etkileşim içinde olması ve bu etkileşimin kariyerle ilgili çıktıları (örneğin, kariyer adanmışlığı) etkilemesi beklenmektedir. Dolayısıyla, araştırma bulguları hem teorik kuramla örtüşmekte hem de ergenlerin kariyer gelişiminde ebeveyn desteği ve umut gibi faktörlerin birlikte ele alınması gerektiğine işaret etmektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda, gelecekte yürütülecek çalışmalara ve uygulamalara yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur. Öncelikle, bu araştırmanın yalnızca Amasya ilinde öğrenim gören ergen bireylerle sınırlı olması, elde edilen sonuçların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Bu nedenle, farklı illerde ve kültürel bağlamlarda benzer araştırmaların gerçekleştirilmesi; elde edilecek verilerin karşılaştırılması yoluyla bulguların geçerlilik ve güvenilirliğini artıracaktır. Ayrıca, Türkiye'de kariyer adanmışlığı kavramına odaklanan çalışmaların sayıca sınırlı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, kariyer adanmışlığını farklı psikososyal değişkenlerle ilişkilendiren yeni araştırmaların yapılması, alan yazına önemli katkılar sunacaktır. Özellikle, kariyer adanmışlığını destekleyen öncül faktörlerin belirlenmesi, ergenlerin kariyer gelişim süreçlerine katkı sağlayacak etkili ve uygulanabilir stratejilerin geliştirilmesine olanak tanıyacaktır.

Uygulayıcılar açısından değerlendirildiğinde, okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma servisleri, ergenlerin umut düzeylerini ve kariyer adanmışlıklarını artırmaya yönelik bireysel ya da grup temelli psikoeğitim programları geliştirebilir. Bu programlarda, kariyer kararı verme

becerilerinin yanı sıra umut geliştirme teknikleri, problem çözme stratejileri ve ebeveyn desteğinin rolü vurgulanabilir. Okul psikolojik danışmanları, ailelerle iş birliği içinde çalışarak ebeveynlerin çocuklarının kariyer gelişimine daha etkili katkı sunabilmeleri amacıyla aile eğitimleri düzenleyebilir; iletişim ve destekleyici ebeveyn tutumları konusunda rehberlik sağlayabilir. Bu bağlamda, ebeveyn desteğinin ergenlerin umut düzeyi ve kariyer adanmışlığı üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak, ailelere yönelik bilgilendirici materyaller hazırlanabilir ve ebeveynlerin çocuklarıyla daha etkili iletişim kurmalarını destekleyecek eğitim programları uygulanabilir. Böylece, ebeveynlerin çocuklarının kariyer hedeflerine ulaşma sürecinde birer destek ve motivasyon kaynağı olabileceklerine dair farkındalıkları artırılabilir.

Okul yönetimleri ergenlerin umut düzeylerini ve kariyer adanmışlıklarını desteklemeye yönelik olarak pozitif ve kapsayıcı bir okul iklimi oluşturmak için çeşitli stratejiler geliştirebilir. Bu amaçla, aile-okul iş birliğini güçlendirmeye yönelik olarak düzenli ebeveyn seminerleri, atölye çalışmaları ve bilgilendirme toplantıları organize edilebilir. Bunun yanı sıra, okullarda kariyer gelişimini teşvik edecek faaliyetlerin —örneğin kariyer günleri, rol model buluşmaları ve meslek tanıtım oturumları— sayısı artırılabilir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin kendilerini tanımlarına ve anlamlı kariyer hedefleri oluşturmalarına katkı sağlayacaktır.

Son olarak, ergenlerin umut düzeyi, ebeveyn desteği ve kariyer adanmışlığı arasındaki olumlu ilişki göz önüne alındığında, ulusal ve yerel düzeyde gençlerin psikososyal gelişimini desteklemeye yönelik kapsamlı politika ve programların geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Bu kapsamda, ailelere yönelik sosyal destek programlarının yaygınlaştırılması; ebeveynlerin çocuklarının kariyer gelişim süreçlerine aktif katılımını teşvik edecek bilgilendirme ve eğitim kampanyalarının artırılması önerilmektedir. Ayrıca, gençlerin umut düzeylerini ve kariyer motivasyonlarını artırmayı hedefleyen psikososyal destek hizmetleri hem okul temelli hem de toplum temelli yaklaşımlarla daha erişilebilir hale getirilebilir.

Etik Komite Onayı: Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 24.11.2023 tarih ve 2023-919 sayılı kararı ile yürütülmüştür.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Yazarlar; bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için 1. Yazar %70, ve 2. Yazar %30 oranında katkı sağlamışlardır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar; bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar; bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi: Yazarlar; bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir yapay zekâ aracından faydalanmamıştır.

Kaynakça

- Arslan, Ü. (2022). Relation between career decidedness and subjective wellbeing in university students: Does hope mediate the link?. *Participatory Educational Research*, 9(2), 103–117. <https://doi.org/10.17275/per.22.31.9.2>
- Bacanlı, F., Yıldız Akyol, E., Kaynak, S., & Özhan, M. B. (2018). Ergen-Ebeveyn Kariyer Uyumu Ölçeği'ni Türkçeye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(2), 389-407.
- Bakır, V., & Büyükgöze-Kavas, A. (2021). Çocukların kariyer gelişiminde ebeveyn desteği ve sosyo-demografik özelliklerin rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 119-136. <https://doi.org/10.53444/deubefd.780311>
- Barlow, P. J. (2002). *The measurement of optimism and hope in relation to college student retention and academic success* (Unpublished doctoral dissertation). Iowa State University.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Beach, M. D. (2018). *The relationship among career certainty, career engagement, social support and college success for veteran-students* (Unpublished doctoral dissertation). University of Kansas.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen and J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Sage.
- Bulgur, N. E., & Esen, E. (2021). İş hayatında sebat, umut ve kariyer iyimserliği arasındaki ilişkiler. *Avrasya İşletme ve İktisat Dergisi*, 1(1), 24-35.
- Buyukgoze-Kavas, A. (2016). Predicting career adaptability from positive psychological traits. *The Career Development Quarterly*, 64(2), 114–125. <https://doi.org/10.1002/cdq.12045>
- Büyükgöze-Kavas, A. (2014). Validation of the Career Adapt-Abilities Scale: Turkish form and its relation to hope and optimism. *Australian Journal of Career Development*, 23(3), 125-132. <https://doi.org/10.1177/1038416214531931>
- Çelik, M. (2020). Dördü bir arada: Kariyer uyumunun yordayıcıları olarak iyimserlik, umut, bölüm uygunluğu ve istihdam edilebilirlik. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 293-305.
- Edwards, L. M. (2009). Hope. In S. J. Lopez (Ed.), *The encyclopedia of positive psychology* (pp. 487–491). Hoboken, NJ: Wiley.
- Fuller, B., & Marler, L. E. (2009). Change driven by nature: A meta-analytic review of the proactive personality literature. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 329-345. <http://doi.org/10.1016/j.jvb.2009.05.008>
- Heaven, P., & Ciarrochi, J. (2008). Parental styles, gender and the development of hope and self-esteem. *European Journal of Personality*, 22(8), 707-724. <https://doi.org/10.1002/per.699>
- Henry, C., Robinson, L. C., Neal, R. A., & Huey, E. (2006). Adolescent perceptions of overall family system functioning and parental behaviors. *Journal of Child Family Study*, 15, 308-318. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9051-z>
- Hirschi, A. (2014). Hope as a resource for self-directed career management: Investigating mediating effects on proactive career behaviors and life and job satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 15(6), 1495–1512. <https://doi.org/10.1007/s10902-013-9488-x>

- Hirschi, A., Abessolo, M., & Froidevaux, A. (2015). Hope as a resource for career exploration: Examining incremental and cross-lagged effects. *Journal of Vocational Behavior*, 86, 38–47. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.10.006>
- Hirschi, A., & Freund, P. A. (2014). Career engagement: Investigating intra individual predictors of weekly fluctuations in proactive career behaviors. *The Career Development Quarterly*, 62(1), 5-20. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2014.00066.x>
- Hirschi, A., Freund, P. A., & Herrmann, A. (2014). The Career Engagement Scale: Development and validation of a measure of proactive career behaviors. *Journal of Career Assessment*, 22(4), 575-594. <https://doi.org/10.1177/1069072713514813>
- Hirschi, A., & Jaensch, V. K. (2015). Narcissism and career success: Occupational self-efficacy and career engagement as mediators. *Personality and Individual Differences*, 77, 205–208. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.01.002>
- Hirschi, A., Niles, S. G., & Akos, P. (2011). Engagement in adolescent career preparation: Social support, personality and the development of choice decidedness and congruence. *Journal of Adolescence*, 34(1), 173–182. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.12.009>
- In, H. (2016). Acculturation and hope as predictors of career decision self-efficacy among Korean international undergraduate students. *Journal of Career Development*, 43(6), 526–540. <https://doi.org/10.1177/0894845316633784>
- Kemer, G., & Atik, G. (2005). Kırsal ve il merkezinde yaşayan lise öğrencilerinin umut düzeylerinin aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre karşılaştırılması. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (21), 161-168.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). The Guilford Press.
- Korkmaz, O., Kırdök, O., Alkal, A., & Akça, M, Ş. (2020). Kariyer Adanmışlık Ölçeği: Proaktif kariyer davranışlarının ölçümünün geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(72), 4668-4677. <https://doi.org/10.26449/sssj.2570>
- Kristof, A. L. (1996). Person-organization fit: An integrative review of its conceptualizations, measurement and implications. *Personnel Psychology*, 49(1), 1-49. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1996.tb01790.x>
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79–122. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027>
- Mahon, N., & Yarcheski, A. (2017). Parent and friend social support and adolescent hope. *Clinical Nursing Research*, 26(2), 224–240. <https://doi.org/10.1177/1054773815619881>
- Mürüvet, M. (2021). *Lise öğrencilerinde umudun yordayıcıları olarak algılanan sosyal destek ve benlik saygısı* (Yayın No. 676712) (Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Niles, G. S., & Harris-Bowlbey, J. (2013). *21.yüzyılda kariyer gelişimi müdahaleleri* (F. Korkut Owen, Çev.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Orlich, K., A (2004). *The relationship between hope, appraisal, and coping: Student differences in response to subject differences in response to seubject matter and exam format* (Unpublished doctoral dissertation). Wayne State University.
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 36(4), 717-731. <https://doi.org/10.3758/BF03206553>

- Royle, M. T., Fox, G., & Gonzalez, L. (2016). The interactive effects of self-efficacy and informal accountability for others on career engagement. *International Journal of Management and Marketing Research*, 9(1), 29-45.
- Sawitri, D. R., Creed, P. A., & Zimmer-Gembeck, M. J. (2012). The Adolescent–Parent Career Congruence Scale: Development and initial validation. *Journal of Career Assessment*, 21(2), 210-226. <https://doi.org/10.1177/1069072712466723>
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2016). *A beginner's guide to structural equation modeling* (4th Ed.). New York: Routledge.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249–275. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1304_01
- Snyder, C. R., Cheavens, J., & Sympson, S.C. (1997). Hope: An individual motive for social commerce. *Group Dynamics: Theory, Research and Practice*, 1(2), 107-118. <https://doi.org/10.1037/1089-2699.1.2.107>
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C., & Harney, P. (1991). The will and ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 570-585. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.60.4.570>
- Tabachnick, B., & Fidell, L. S. (2015). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Longman.
- Tanç, S. (1999). *Benlik değeri, umutsuzluk ve kariyer beklentileri* (Yayın No. 82394) (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Tarhan, S., & Bacanlı, H. (2015). Sürekli Umut Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 1-14.
- Veldhoven, M., & Dorenbosch, L. (2008). Age, proactivity and career development. *Career Development International*, 13(2), 112-131. <https://doi.org/10.1108/13620430810860530>

The Mediating Role of Parental Support in the Relationship Between Hope and Career Engagement Among Adolescents

Mustafa Remzi ATAY, Ministry of National Education, ORCID ID: 0000-0003-2902-560X
Ayşenur BÜYÜKGÖZE-KAVAS, Ondokuz Mayıs University, ORCID ID: 0000-0001-9072-7040

Highlights

- There is a statistically significant positive relationship between hope and career engagement among adolescents.
- There is a statistically significant positive relationship between hope and parental support among adolescents.
- There is a statistically significant positive relationship between career engagement and parental support among adolescents.
- The mediating role of parental support in the relationship between hope and career engagement among adolescents is statistically significant.

Abstract

Adolescence is a critical developmental period during which individuals set goals for their futures and shape their career paths. In this process, hope contributes to adolescents' development of positive expectations about the future, while career engagement serves as a key factor in achieving their vocational goals. Additionally, perceived parental support during this period can directly influence adolescents' career development and decision-making processes. Accordingly, the present study developed a model including hope, career engagement, and parental support to explore whether parental support mediates the relationship between hope and career engagement. Data were collected from 373 high school students in Amasya province. The data were collected using the "Dispositional Hope Scale", the "Career Engagement Scale", the "Adolescent-Parent Career Congruence Scale", and the "Personal Information Form". Confirmatory factor analysis, Pearson product-moment correlation, path analysis, and the bootstrap method were used to analyze the data obtained from the scales. Findings confirmed the proposed model and indicated positive and statistically significant relationships among hope and career engagement, hope and parental support, as well as parental support and career engagement in adolescents. Moreover, mediation analysis showed that parental support plays a significant partial mediating role in the relationship between hope and career engagement. The results are discussed within the context of the relevant literature, and various recommendations for future research are provided.

Keywords: Hope, Career Engagement, Parental Support

Inönü University
 Journal of the Faculty of
 Education
 Vol 26, No 2, 2025
 pp. 995-1026
 DOI
 10.17679/inuefd.1626053

Article Type
 Research Article

Received
 24.01.2025

Accepted
 10.08.2025

Suggested Citation

Atay, M R., & Buyukgoze-Kavas, A. (2025). The mediating role of parental support in the relationship between hope and career engagement among adolescents. *Inönü University Journal of the Faculty of Education*, 26(2), 995-1026. DOI: 10.17679/inuefd.1626053

1. Introduction

1.1. Problem Statement

The evolving structure of society has made career processes increasingly complex and multidimensional, as is the case in many other areas of life. Particularly for young individuals, career planning is no longer merely a process of choosing an occupation; rather, it has become a dynamic area of development shaped by psychological, social, and environmental factors. In this process—which plays a determining role in life satisfaction, future expectations, and long-term success—various individual skills such as decision-making, goal-setting, developing self-efficacy, and adapting to changing conditions are particularly important. In this context, understanding the personal characteristics and social support mechanisms that influence an individual's career development is vital for both psychological well-being and career success.

Adolescence, in particular, stands out as a critical developmental period in which individuals lay the foundation for both identity formation and future planning. During this period, adolescents begin to question who they are, what they want to do, and how they can achieve their goals, while shaping their career-related attitudes, values, beliefs, and behavioral patterns. Therefore, career development during adolescence is closely associated not only with individual characteristics but also with environmental factors—especially family support.

1.2. Theoretical Framework

1.2.1. Social Cognitive Career Theory

The theoretical foundation of this study is based on Social Cognitive Career Theory (SCCT). Developed by Lent et al. (1994) and inspired by Bandura's (1986) Social Cognitive Theory, SCCT conceptualizes career development as a multifaceted and interactive process. The theory emphasizes the reciprocal interaction between individual characteristics, environmental factors, and learning experiences. In this regard, SCCT offers a holistic framework that takes into account not only individuals' internal resources but also their interactions with the social environment and the contextual conditions surrounding them.

The core components of the theory—self-efficacy beliefs, outcome expectations, and personal goals—are cognitive mechanisms that shape individuals' career-related behaviors. According to SCCT, these cognitive factors play a pivotal role in how individuals make career choices, overcome obstacles, and pursue their vocational goals. Particularly in the context of career development, these factors evolve through dynamic interactions with internal sources of motivation and external support systems (Lent et al., 2002). Within this theoretical framework, the variables examined in the present study—hope, parental support, and career engagement—align with different components of SCCT: hope reflects the individual's cognitive resources, parental support represents contextual environmental factors, and career engagement denotes behavioral outcomes. In this sense, the study maintains its theoretical integrity by grounding itself in the reciprocal interaction of personal, environmental, and behavioral factors as proposed by SCCT.

1.3. Conceptual Framework

1.3.1. Hope

Hope, one of the key variables of this study, falls under the category of cognitive personal variables in the framework of SCCT. According to Snyder (2002), hope is a cognitive process that involves an individual's capacity to generate pathways toward desired goals and to utilize these pathways effectively. Individuals with high levels of hope are able to develop flexible and effective strategies to overcome obstacles and generate alternative solutions, and as a result, exhibit more determined, persistent, and proactive behaviors in their career

development (Heaven & Ciarrochi, 2008; Hirschi, 2014). Therefore, hope reflects the individual's cognitive dynamism and self-regulatory capacity in the process of achieving career goals.

Hope has been defined as a psychological construct that significantly influences various psychosocial variables such as quality of life, life satisfaction, motivation, and self-efficacy beliefs (Tarhan & Bacanlı, 2015). In recent years, it has also been increasingly recognized as a crucial psychological resource within the context of career development (Hirschi, 2014). A review of the literature reveals that the concept of hope has been studied in relation to a range of career-related topics, including career exploration (Hirschi et al., 2015), career adaptability (Büyükgöze-Kavas, 2016), career decision-making self-efficacy (In, 2016), career engagement (Arslan, 2022), and family support (Kemer & Atik, 2005). In particular, studies examining the relationship between hope and career engagement have demonstrated significant associations. Hirschi and Freund (2014) found that career engagement is significantly associated with individual factors such as optimism and flexibility. Similarly, Hirschi (2014) reported a positive and significant relationship between hope and proactive career behaviors.

1.3.2. Parental Support

Parental support, another core component of SCCT and categorized under environmental factors, is defined as a process through which the development of young individuals is strengthened via parental behaviors such as praise, encouragement, general emotional support, and physical affection (Henry et al., 2006). This form of support serves as a critical external resource that shapes adolescents' career-related decision-making processes, particularly during adolescence. The support adolescents receive from their parents plays a decisive role in enabling them to successfully carry out career development tasks (Bacanlı et al., 2018; Bakır & Büyükgöze-Kavas, 2021; Mürüvet, 2021).

Parental support not only enhances adolescents' self-confidence and decision-making capacity but also fosters their hope and boosts motivation toward goal attainment (Kemer & Atik, 2005; Mahon & Yarcheski, 2017). Within the scope of this study, parental support reflects a complementary congruence between the individual and their environment—in this context, between the adolescent and their parents (Bacanlı et al., 2018). According to Kristof (1996), complementary congruence refers to the condition in which the individual's needs are met through the support provided by significant others. Within the SCCT framework, parental support is considered a contextual environmental affordance and functions as a facilitative and supportive element in the development of career-related behaviors.

1.3.3. Career Engagement

The third key variable examined in this study, career engagement, is situated within the category of behavioral outcomes in the framework of SCCT. Career engagement refers to an individual's level of engagement with their career goals, the determination to pursue these goals, and their active participation in the career development process (Hirschi et al., 2014). In this context, proactive individuals tend to generate solutions to challenges arising from changing circumstances, show willingness to explore alternative paths, and demonstrate a strong inclination to acquire knowledge and skills that enhance future employability (Veldhoven & Dorenbosch, 2008). They also actively engage in career-related behaviors such as career planning, self-exploration, and networking (Hirschi et al., 2014).

Such proactive career behaviors not only reflect a functional dimension of career development but are also considered strong indicators of both subjective and objective career success (Fuller & Marler, 2009; Royle et al., 2016). In this regard, internal cognitive processes such as hope and external environmental resources such as parental support may influence the level of career engagement both directly and indirectly. This interaction illustrates the dynamic structure of the person–environment–behavior relationship, which constitutes one of the core assumptions of SCCT. According to the theory, career engagement is a psychological outcome

shaped by individuals' self-efficacy beliefs, outcome expectations, and personal goals, and can be enhanced through contextual supports (e.g. parental support) and internal cognitive resources (e.g. hope).

1.4. Relevant Literature

A review of the literature concerning the key conceptual variables of this study—parental support, career commitment, and hope—reveals a significant and positive relationship between parental support and career commitment (Beach, 2018; Hirschi & Freund, 2014). Moreover, several studies have highlighted the influence of parental support on adolescents' levels of hope. A meta-analysis conducted by Mahon and Yarcheski (2017) demonstrated that parental support significantly enhances hope among adolescents. Similarly, Mürüvet's (2021) study found that perceived social support from family significantly predicts the level of hope in high school students. Kemer and Atik (2005) also emphasized that the social support adolescents receive from their families contributes positively to their level of hope.

1.5. Purpose and Significance of the Study

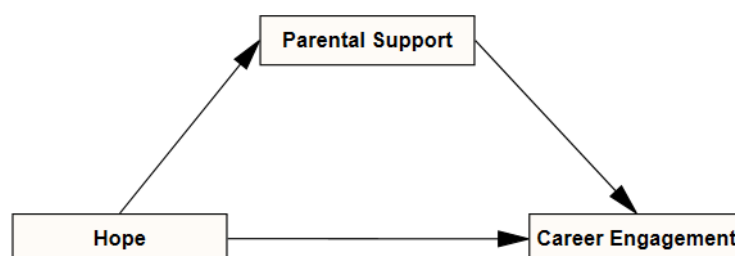
The primary aim of this study is to examine the relationships among hope, career engagement, and parental support and to investigate the mediating role of parental support in the relationship between hope and career engagement. In today's context, where career development processes are becoming increasingly complex, it is crucial to develop a comprehensive understanding of the interaction between adolescents' individual internal resources and external support mechanisms. In particular, uncovering how factors such as hope and parental support shape young people's engagement with their career goals contributes both to the theoretical literature and to the development of effective strategies in educational and guidance practices. In this regard, the current study holds significance in enhancing the understanding of psychosocial support processes related to adolescents' career development and in addressing a gap in the existing body of knowledge.

1.6. Research Model and Hypotheses

In line with the SCCT, which forms the theoretical foundation of this study, internal resources (e.g. hope) and environmental supports (e.g. parental support) interact with each other in shaping individuals' career development. This interaction plays a critical role in the development of psychological outcomes such as career engagement. Considering the significant relationships reported in the literature between parental support and both hope and career engagement, the present study proposes a model that includes the variables of hope, parental support, and career engagement (see Figure 1).

Figure 1.

Research Model

Considering the relationships among the variables, parental support may play a mediating role in the relationship between hope and career engagement among adolescents. Based on this framework, the following hypotheses were formulated:

1. Hope reflects an individual's determination to pursue goals and their ability to generate alternative pathways (Snyder, 2002). During adolescence, these skills are often reinforced by social support, particularly from family members (Kemer & Atik, 2005). Previous studies have reported significant positive associations between perceived parental support and levels of hope (Mahon & Yarcheski, 2017), suggesting a meaningful link between these two constructs.

H₁: There is a positive relationship between adolescents' hope and perceived parental support.

2. Hope is considered a key internal resource that helps individuals set career goals and make efforts to achieve them (Hirschi, 2014). Higher levels of hope strengthen adolescents' ability to overcome barriers during career development and foster optimistic expectations for the future. Indeed, prior research has shown that hope enhances proactive career behaviors and increases levels of career engagement (Büyükgöze-Kavas, 2016; Hirschi & Freund, 2014).

H₂: There is a positive relationship between adolescents' hope and career engagement.

3. The family environment serves as a critical contextual factor in shaping adolescents' career goals and their engagement in those goals (Beach, 2018; Hirschi et al., 2011). Perceived parental support encourages adolescents to participate more actively, meaningfully, and intentionally in career-related processes, thereby contributing significantly to their vocational development (Bakır & Büyükgöze-Kavas, 2021).

H₃: There is a positive relationship between adolescents' perceived parental support and career engagement.

4. According to SCCT, internal personal resources (e.g., hope) interact with external environmental factors (e.g., parental support) to influence career-related behaviors (e.g., career engagement) (Lent et al., 1994). Within this theoretical framework, parental support is not only a direct influencing factor but also a contextual mechanism that shapes how adolescents utilize their internal resources. Therefore, parental support may function as a mediator in the relationship between hope and career engagement (Hirschi, 2014).

H₄: Parental support mediates the relationship between hope and career engagement among adolescents.

2. Method

2.1. Research Design

Given the aim of this study—to examine the relationships among hope, career engagement, and parental support in adolescents—a correlational research design was adopted.

2.2. Study Group

The study group consists of 373 high school students (164 females, 209 males) aged between 14 and 18 years, attending public high schools in Taşova district of Amasya province. Among the participants, 35.7% (133 students) were enrolled in Anatolian High Schools, 24.4% (91 students) in Multi-Program Anatolian High Schools, and 39.9% (149 students) in Vocational and Technical Anatolian High Schools. Regarding grade levels, 27.1% (101 students) were in 9th grade, 39.4% (147 students) in 10th grade, 20.6% (77 students) in 11th grade, and 12.9% (48 students) in 12th grade.

The sample was determined using the maximum variation sampling method, aiming to include students from different types of schools and grade levels to reflect sample diversity.

There are a total of five public high schools in Taşova district, and data were collected from three schools representing three different types of high schools. The total high school student population in the district is approximately 1,150 to 1,200 students, meaning that the 373 students participating in this study represent roughly one-third of the total high school population. This indicates that the sample size is sufficiently representative of the population. However, since the study is limited to high school students in Taşova district, Amasya province, caution should be exercised when generalizing the findings to the entire country of Türkiye. Furthermore, Tabachnick and Fidell (2015) recommend determining sample size according to the formula " $n \geq 50 + 8m$ ", where m is the number of items in the scale. In this study, the questionnaire used for analysis consists of 32 items, and the obtained sample size of 373 participants comfortably satisfies this criterion.

2.3. Data Collection Tools

2.3.1. Dispositional Hope Scale (DHS)

The Dispositional Hope Scale (DHS), developed by Snyder et al. (1991), is designed to assess individuals' levels of hope. The scale comprises two factors: pathways thinking (the perceived ability to generate alternative routes to goals) and agency thinking (the motivational component that drives goal-directed behavior).

The Turkish adaptation of the DHS was conducted by Tarhan and Bacanlı (2015). The scale includes a total of 12 items. Higher scores on the DHS indicate a higher level of hope. Confirmatory factor analysis (CFA) conducted during the adaptation process supported the construct validity of the scale, demonstrating a good model fit. To assess internal consistency, Cronbach's alpha coefficients were calculated as follows: .78 for the pathways subscale, .81 for the agency subscale, and .86 for the total scale. In the present study, the internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) for the total scale score was found to be .77.

2.3.2. Career Engagement Scale (CES)

The Career Engagement Scale (CES) is a rating instrument developed to assess individuals' proactive behaviors related to career development. The scale, originally developed by Hirschi et al. (2014), consists of 9 items and is unidimensional. It was adapted into Turkish by Korkmaz et al. (2020). Higher scores on the CES indicate a greater degree of proactive engagement in career management behaviors.

To evaluate the construct validity of the unidimensional structure of the CES, CFA was conducted, and the results demonstrated an acceptable model fit. According to item analysis, item-total correlation coefficients ranged between .49 and .80 (Korkmaz et al., 2020). Regarding internal consistency, Cronbach's alpha coefficient was reported as .88 in the original Turkish adaptation study, while it was calculated as .83 in the present study.

2.3.3. Adolescent–Parent Career Congruence Scale (APCCS)

The Adolescent–Parent Career Congruence Scale (APCCS) is designed to assess the degree of alignment between adolescents' and their parents' career expectations. The scale consists of two dimensions—complementary congruence and supplementary congruence—with a total of 11 items. Originally developed by Sawitri et al. (2012), it was adapted into Turkish by Bacanlı et al. (2018). Higher scores on the scale indicate a higher level of career congruence between adolescents and their parents.

The construct validity of the scale was examined using CFA, which confirmed the two-factor structure in the Turkish sample. In the reliability analysis, Cronbach's alpha coefficients were calculated as .77 for both the complementary and supplementary congruence subscales, and .82 for the entire scale (Bacanlı et al., 2018). In the current study, only the complementary congruence subscale was used. Cronbach's alpha coefficients were found to be .80 for the

complementary congruence subscale, .77 for the supplementary congruence subscale, and .87 for the entire scale.

2.4. Data Collection Procedure

This study was conducted with the approval of the Ethics Committee for Social and Human Sciences at Ondokuz Mayıs University (Decision No. 2023-919, dated 24.11.2023). Usage permissions for all measurement instruments were obtained by contacting the original authors. The scales were prepared for face-to-face administration. Prior communication was established with the participating schools, and necessary arrangements were made accordingly. Data were collected in classroom settings, with each student completing the questionnaires in approximately 10 minutes.

2.5. Data Analysis

During the analysis process, the normality of the data distribution was first examined. After confirming that the data followed a normal distribution, Pearson product-moment correlation coefficients were calculated to determine the direction and strength of the relationships between variables. To analyze the proposed research model, examine the interrelationships among variables, and estimate indirect effects, the AMOS 24 software package was employed.

Confirmatory factor analyses were conducted for the scales used in the study, and model fit indices were evaluated. A structural model was constructed to examine the relationships among the variables, and the model fit was assessed using goodness-of-fit indices. The mediating role of parental support in the relationship between hope and career engagement among adolescents was tested through path analysis and the bootstrap method.

3. Results

3.1. Normality Analysis Results

The results of the normality analysis presented in Table 1 indicate that the skewness and kurtosis values of the scales fall within the acceptable range of ± 1.5 as recommended by Tabachnick and Fidell (2015). This suggests that the data are normally distributed.

Table 1.

Normality Analysis Results

Variables	Skewness	Kurtosis
Dispositional Hope Scale	-.159	-.533
Career Engagement Scale	-.064	-.387
Complementary Congruence Subscale	-.351	-.230

To analyze the research model constructed within the scope of the study, examine the relationships between the variables, and estimate indirect effects, the AMOS 24 software package was used. In the initial phase, CFA was conducted for the measurement instruments included in the study, and model fit indices were examined (Table 2). The findings indicated that all three scales demonstrated good levels of model fit.

Table 2.*Model Fit Indices for the Measurement Tools Used in the Study*

Variables	χ^2/df	CFI	GFI	TLI	RMSEA	SRMR
Dispositional Hope Scale	2.67	.94	.97	.92	.07	.04
Career Engagement Scale	1.84	.99	.98	.98	.05	.03
Complementary Congruence Subscale	2.70	.96	.96	.94	.07	.04

$\chi^2/df \leq 3$ (Kline, 2011), $.90 \leq$ CFI, GFI, TLI (Schumacker & Lomax, 2016), $RMSEA \leq .08$, $SRMR \leq .05$ (Browne & Cudeck, 1993)

The relationships among the total scores obtained from the Dispositional Hope Scale, Career Engagement Scale, and the Complementary Congruence Subscale were examined using Pearson product-moment correlation coefficients. The findings are presented in Table 3.

Table 3.*Descriptive Statistics and Pearson Correlations Among the Total Scores of the Scales*

Variables	$\bar{X}$	SS	1	2	3
1. Dispositional Hope Scale	47.99	8.00	1		
2. Career Engagement Scale	28.20	6.87	.38**	1	
3. Complementary Congruence Subscale	24.00	5.48	.28**	.45**	1

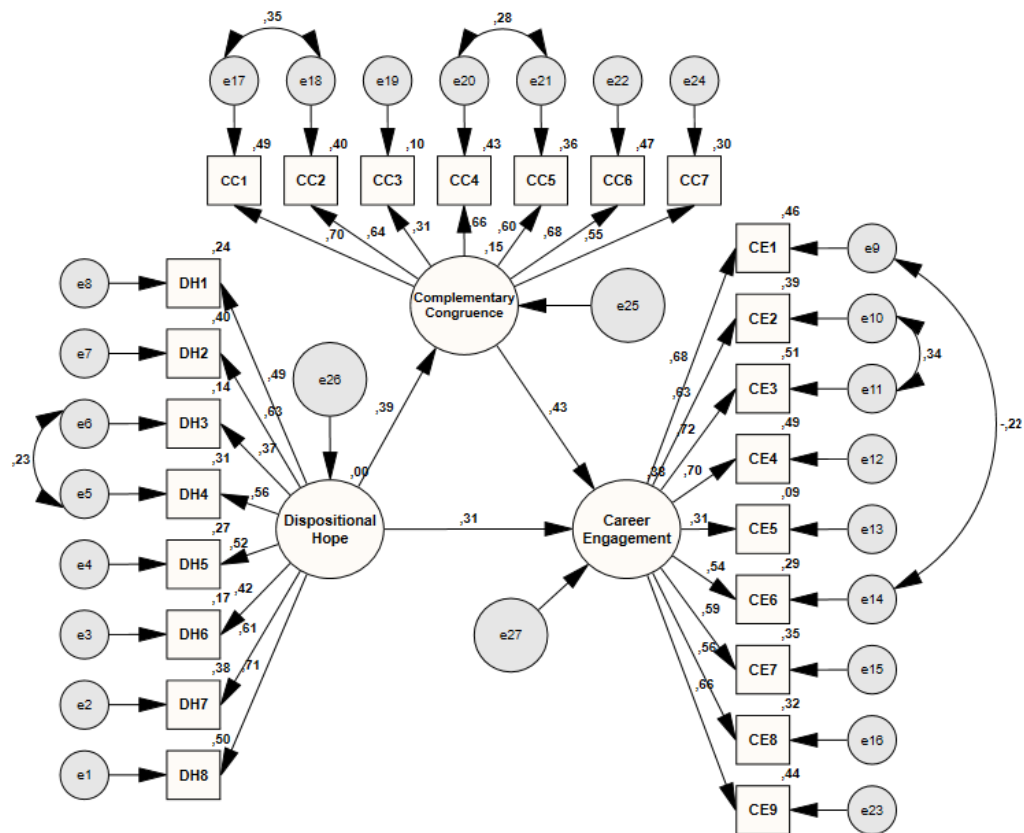
* $p < .05$, ** $p < .01$

The correlation results presented in Table 3 provide empirical support for the first three hypotheses of the study. In line with H_1 , a significant and positive relationship was found between adolescents' levels of hope and perceived parental support ($r = .28$, $p < .01$), suggesting that parental support plays a crucial role in enhancing adolescents' hope. Similarly, supporting H_2 , hope was found to be positively and significantly associated with career engagement ($r = .38$, $p < .01$), indicating that higher levels of hope strengthen adolescents' motivation and dedication to their career goals. In accordance with H_3 , a significant positive correlation was also observed between parental support and career engagement ($r = .45$, $p < .01$), highlighting the importance of parental involvement in fostering adolescents' engagement in their career development.

The significant and positive findings from the correlation analyses confirm the expected directional associations among the variables and provide statistical support for the foundational assumptions of the study model. Following the confirmation of these relationships, the fourth hypothesis was tested by examining the structural paths and potential mediating effects through path analysis using the bootstrap method. The structural model developed for this purpose is presented in Figure 2.

Figure 2.

Structural model of the proposed research framework

Structural Equation Modeling (SEM) analysis was conducted to test the measurement model presented in Figure 2. Initially, the model fit indices did not meet the recommended criteria ($\chi^2/df = 2.24$, CFI = .88, GFI = .88, TLI = .87, RMSEA = .06, SRMR = .06). Therefore, modification indices were reviewed to improve model fit, and error covariances were added between specific items: items 3 and 4 of the Dispositional Hope Scale, items 1 and 6 as well as items 2 and 3 of the Career Engagement Scale, and items 1 and 2 along with items 4 and 5 of the Complementary Congruence Subscale. After these modifications, the analysis was rerun, and the revised model showed acceptable fit indices ($\chi^2/df = 1.78$, CFI = .93, GFI = .91, TLI = .92, RMSEA = .05, SRMR = .05).

Based on this final model, the mediating role of parental support in the relationship between hope and career engagement among adolescents was examined using path analysis and the bootstrap method. The direct and indirect effects from the analysis are detailed below:

Figure 3.

Simple effect model

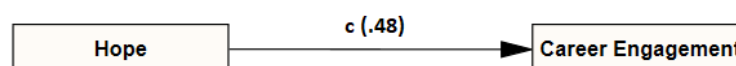
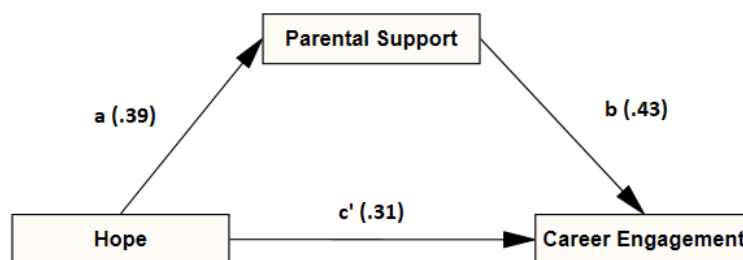

Figure 4.*Mediation effect model*

When examining Figure 4, the standardized regression coefficients and significance values for paths a, b, and c were found to be ($\beta = .39, p < .001$), ($\beta = .43, p < .001$), and ($\beta = .31, p < .001$), respectively. These results satisfy the three fundamental conditions for mediation proposed by Baron and Kenny (1986):

- ✓ The independent variable significantly affects the mediator (path a),
- ✓ The mediator significantly affects the dependent variable (path b),
- ✓ The independent variable significantly affects the dependent variable (path c).

After these conditions are met, the effect of the independent variable on the dependent variable is expected to either diminish or become non-significant when the mediator is included in the model. Complete mediation is indicated if the effect disappears entirely, whereas partial mediation occurs if the effect remains significant but is reduced (Baron & Kenny, 1986). However, a notable limitation of this classical approach is that it does not directly test the statistical significance of the indirect effect. Therefore, researchers such as Preacher and Hayes (2004) have recommended the use of bootstrapping techniques to reliably assess mediation effects. If the bootstrapped confidence interval does not include zero, the indirect effect is considered statistically significant. This approach clearly demonstrates whether the mediation effect is based on a statistically significant indirect effect rather than solely on the reduction in regression coefficients.

In the current structural model including the independent variable, mediator, and dependent variable (Figure 4), a reduction in the direct effect was observed compared to the simple effect model (Figure 3). The direct effect of hope on career engagement decreased from $\beta = .48$ in the simple effect model to $\beta = .31$ in the mediation model. This finding indicates that parental support partially mediates the relationship between hope and career engagement.

To further assess the significance of the mediation effect, bootstrapping was performed. The results of the bootstrap analysis of the indirect effect (Table 4) showed that the 95% confidence interval did not include zero ($\beta = .12, SE = .04, 95\% CI [0.03, 0.16]$). This confirms that parental support serves as a significant mediator between hope and career engagement among adolescents. The total effect was $\beta = .48$, with approximately 25% ($\beta = .12$) of this effect transmitted indirectly through parental support.

These findings clearly demonstrate the important mediating role of parental support in the relationship between hope and career engagement and quantify the magnitude of partial mediation. Furthermore, the structural equation modeling results indicate that all direct and indirect paths were statistically significant, explaining 38.2% of the variance in career engagement. Accordingly, H_4 is supported statistically, revealing that parental support plays a crucial role in translating the effects of hope into career engagement among adolescents.

Table 4.*Indirect Effect and Path Coefficients of the Mediation Model*

Model	Bootstrap Indirect Effect			
	β	SH	%95 Confidence Interval	
			Lower Limit	Upper Limit
Hope → Parental Support → Career Engagement	.12	.04	.03	.16

The results indicate that the direct effect of hope on career engagement decreased from $\beta = .48$ in the simple effect model to $\beta = .31$ in the mediation model, representing an approximate 17% reduction in the direct effect. However, this reduction does not fully capture the magnitude of the indirect effect. To reliably and statistically assess the significance of the indirect effect, the bootstrap method was employed, revealing an indirect effect coefficient of $\beta = .12$. This finding highlights that the classical approach based on the difference in coefficients may differ from the bootstrap estimation of the indirect effect, emphasizing the necessity of using bootstrap analysis for a more robust test of mediation significance (Preacher & Hayes, 2004).

4. Discussion

The primary aim of this study was to examine the relationships among hope, career engagement, and parental support in adolescents, as well as to investigate the mediating role of parental support in the relationship between hope and career engagement. The findings revealed a positive and significant relationship between adolescents' levels of hope and parental support. Snyder et al. (1997) emphasized this association between hope and social support, noting that individuals with higher levels of hope tend to internalize the perspectives of significant others more, and that social context becomes a more effective resource in achieving personal goals. A review of the literature indicates that numerous studies support this relationship. For instance, Kemer and Atik (2005) found in their research with high school students that as perceived social support from family increased, so did individuals' levels of hope. Similarly, Barlow (2002) and Orlich (2004) highlighted the close relationship between hope and the behavior of seeking social support, while Edwards (2009) reported that increases in hope among adults corresponded with higher levels of perceived social support. Accordingly, the current study's findings support the theoretical framework explaining the relationship between parental support and hope, as well as previous research. In conclusion, adolescents who perceive higher levels of support from their parents can be said to possess higher levels of hope compared to their peers.

Within the scope of this study, a positive and significant relationship was identified between hope and career engagement among adolescents. Although no direct research examining the relationship between hope and career engagement in Turkey was found, Hirschi (2014) stated in his study addressing the relationship between hope and proactive career behaviors that hope is positively related to career engagement and defined hope as an important psychological resource for proactive career development at different career stages. Although the literature does not directly address this relationship in many studies, there are several investigations that establish indirect connections between hope and career engagement through related concepts. For example, positive relationships have been identified between hope and career optimism (Bulgur & Esen, 2021), career adaptability (Büyükgöze-Kavas, 2014;

Çelik, 2020), career exploration (Hirschi et al., 2015), and career expectations (Tanç, 1999). These studies demonstrate that individuals with higher hope levels tend to have more positive expectations about their careers, actively engage in career-related research and planning, and develop higher engagement to career goals. Therefore, the positive and significant relationship between hope and career engagement found in this study can be evaluated as consistent with the existing literature.

A positive and statistically significant relationship was also found between parental support and career engagement in adolescents; moreover, parental support was found to play a mediating role in the relationship between hope and career engagement. Hirschi et al. (2011) revealed that adolescents' perceived social support from family increases career participation, career adaptability, and career decisiveness. Considering that career engagement encompasses active engagement in career-related processes and the ability to adapt to changes and make decisions, these findings support the present study both in terms of sample similarity and the direction of results. Likewise, various studies (Bakır & Büyükgöze-Kavas, 2021; Beach, 2018; Hirschi & Freund, 2014) emphasize that social support provides both tangible assistance and motivation to individuals for proactive career management. The findings suggest that as adolescents' perceived parental support increases, they exhibit more proactive career behaviors, which in turn raises their career engagement. This indicates that parental support functions beyond being merely an emotional resource, playing a guiding and empowering role in adolescents' career development processes.

5. Conclusion and Recommendations

This study primarily aimed to examine the relationships among hope, career engagement, and parental support in adolescents and to explore whether parental support mediates the relationship between hope and career engagement. The findings indicated statistically significant and positive relationships between hope and career engagement, hope and parental support, and parental support and career engagement in adolescents. Accordingly, increases in both hope and parental support levels were associated with higher levels of career engagement. Furthermore, parental support was found to play a significant mediating role in the relationship between hope and career engagement. These results are consistent not only with the related literature but also with the fundamental assumptions of the Social Cognitive Career Theory (SCCT). According to SCCT, individuals' career development is shaped by self-efficacy beliefs, outcome expectations, personal goals, and perceived support from the social environment, especially the family. Within this framework, environmental factors such as parental support are expected to interact with individual resources like hope, and this interaction, in turn, affects career-related outcomes (e.g., career engagement). Therefore, the findings of this study align with the theoretical framework and highlight the importance of considering factors such as parental support and hope together in adolescents' career development.

Based on these findings, several suggestions are proposed for future research and practice. Firstly, since this study was limited to adolescents attending schools in Amasya province, the generalizability of the results is restricted. Therefore, conducting similar studies in different cities and cultural contexts and comparing the findings would enhance the validity and reliability of the results. Moreover, research focusing on career engagement in Turkey appears to be limited. Accordingly, conducting new studies that examine career engagement in relation to various psychosocial variables would contribute significantly to the literature. Specifically, identifying antecedents that support career engagement could enable the development of effective and applicable strategies to foster adolescents' career development processes.

From a practical standpoint, guidance and psychological counseling services in schools can develop individual or group-based psychoeducational programs aimed at enhancing

adolescents' levels of hope and career engagement. These programs could emphasize career decision-making skills alongside techniques to foster hope, problem-solving strategies, and the role of parental support. School counselors, working collaboratively with families, can organize parent training sessions to help parents more effectively contribute to their children's career development by providing guidance on communication and supportive parenting attitudes. In this context, informative materials can be prepared for parents to raise awareness about the impact of parental support on adolescents' hope and career engagement, and training programs can be implemented to enhance parents' communication skills with their children. Thus, parents' awareness of their potential as a source of support and motivation during their children's career goal attainment processes can be increased.

School administrations can also develop various strategies to create a positive and inclusive school climate that supports adolescents' hope and career engagement. For this purpose, regular parent seminars, workshops, and informational meetings aimed at strengthening family-school collaboration can be organized. Additionally, activities that promote career development—such as career days, role model meetings, and occupational introduction sessions—can be increased in number. These events would contribute to students' self-awareness and help them establish meaningful career goals.

Finally, considering the positive relationship among adolescents' hope, parental support, and career engagement, it is crucial to develop comprehensive policies and programs at national and local levels to support youths' psychosocial development. In this regard, the expansion of social support programs targeting families and the enhancement of informational and educational campaigns encouraging parents' active involvement in their children's career development are recommended. Moreover, psychosocial support services aimed at increasing young people's hope and career motivation can be made more accessible through both school-based and community-based approaches.

Ethics Committee Approval: This study was conducted with the approval of the Ethics Committee for Social and Human Sciences at Ondokuz Mayıs University (Decision No. 2023-919, dated 24.11.2023).

Peer-review: Externally peer-review.

Author Contributions: The authors contributed equally to the research, authorship, and publication of this article, with the 1st author contributing 70%, and 2nd author contributing 30%.

Conflict of Interest: The authors declare no potential conflicts of interest related to the research, authorship and publication of this article.

Financial Disclosure: The authors have received no financial support for the research, authorship and publication of this article.

Notice of Use of Artificial Intelligence: The authors did not utilise any artificial intelligence tools for the research, authorship and publication of this article.

References

- Arslan, Ü. (2022). Relation between career decidedness and subjective wellbeing in university students: Does hope mediate the link?. *Participatory Educational Research*, 9(2), 103–117. <https://doi.org/10.17275/per.22.31.9.2>
- Bacanlı, F., Yıldız Akyol, E., Kaynak, S., & Özhan, M. B. (2018). Ergen-Ebeveyn Kariyer Uyumu Ölçeği'ni Türkçeye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(2), 389-407.
- Bakır, V., & Büyükgöze-Kavas, A. (2021). Çocukların kariyer gelişiminde ebeveyn desteği ve sosyo-demografik özelliklerin rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 119-136. <https://doi.org/10.53444/deubefd.780311>
- Barlow, P. J. (2002). *The measurement of optimism and hope in relation to college student retention and academic success* (Unpublished doctoral dissertation). Iowa State University.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Beach, M. D. (2018). *The relationship among career certainty, career engagement, social support and college success for veteran-students* (Unpublished doctoral dissertation). University of Kansas.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen and J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Sage.
- Bulgur, N. E., & Esen, E. (2021). İş hayatında sebat, umut ve kariyer iyimserliği arasındaki ilişkiler. *Avrasya İşletme ve İktisat Dergisi*, 1(1), 24-35.
- Buyukgoze-Kavas, A. (2016). Predicting career adaptability from positive psychological traits. *The Career Development Quarterly*, 64(2), 114–125. <https://doi.org/10.1002/cdq.12045>
- Büyükgöze-Kavas, A. (2014). Validation of the Career Adapt-Abilities Scale: Turkish form and its relation to hope and optimism. *Australian Journal of Career Development*, 23(3), 125-132. <https://doi.org/10.1177/1038416214531931>
- Çelik, M. (2020). Dördü bir arada: Kariyer uyumunun yordayıcıları olarak iyimserlik, umut, bölüm uygunluğu ve istihdam edilebilirlik. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 293-305.
- Edwards, L. M. (2009). Hope. In S. J. Lopez (Ed.), *The encyclopedia of positive psychology* (pp. 487–491). Hoboken, NJ: Wiley.
- Fuller, B., & Marler, L. E. (2009). Change driven by nature: A meta-analytic review of the proactive personality literature. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 329-345. <http://doi.org/10.1016/j.jvb.2009.05.008>
- Heaven, P., & Ciarrochi, J. (2008). Parental styles, gender and the development of hope and self-esteem. *European Journal of Personality*, 22(8), 707-724. <https://doi.org/10.1002/per.699>
- Henry, C., Robinson, L. C., Neal, R. A., & Huey, E. (2006). Adolescent perceptions of overall family system functioning and parental behaviors. *Journal of Child Family Study*, 15, 308-318. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9051-z>
- Hirschi, A. (2014). Hope as a resource for self-directed career management: Investigating mediating effects on proactive career behaviors and life and job satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 15(6), 1495–1512. <https://doi.org/10.1007/s10902-013-9488-x>

- Hirschi, A., Abessolo, M., & Froidevaux, A. (2015). Hope as a resource for career exploration: Examining incremental and cross-lagged effects. *Journal of Vocational Behavior*, 86, 38–47. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.10.006>
- Hirschi, A., & Freund, P. A. (2014). Career engagement: Investigating intra individual predictors of weekly fluctuations in proactive career behaviors. *The Career Development Quarterly*, 62(1), 5-20. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2014.00066.x>
- Hirschi, A., Freund, P. A., & Herrmann, A. (2014). The Career Engagement Scale: Development and validation of a measure of proactive career behaviors. *Journal of Career Assessment*, 22(4), 575-594. <https://doi.org/10.1177/1069072713514813>
- Hirschi, A., & Jaensch, V. K. (2015). Narcissism and career success: Occupational self-efficacy and career engagement as mediators. *Personality and Individual Differences*, 77, 205–208. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.01.002>
- Hirschi, A., Niles, S. G., & Akos, P. (2011). Engagement in adolescent career preparation: Social support, personality and the development of choice decidedness and congruence. *Journal of Adolescence*, 34(1), 173–182. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.12.009>
- In, H. (2016). Acculturation and hope as predictors of career decision self-efficacy among Korean international undergraduate students. *Journal of Career Development*, 43(6), 526–540. <https://doi.org/10.1177/0894845316633784>
- Kemer, G., & Atik, G. (2005). Kırsal ve il merkezinde yaşayan lise öğrencilerinin umut düzeylerinin aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre karşılaştırılması. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (21), 161-168.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). The Guilford Press.
- Korkmaz, O., Kırdök, O., Alkal, A., & Akça, M, Ş. (2020). Kariyer Adanmışlık Ölçeği: Proaktif kariyer davranışlarının ölçümünün geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(72), 4668-4677. <https://doi.org/10.26449/sssj.2570>
- Kristof, A. L. (1996). Person-organization fit: An integrative review of its conceptualizations, measurement and implications. *Personnel Psychology*, 49(1), 1-49. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1996.tb01790.x>
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79–122. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027>
- Mahon, N., & Yarcheski, A. (2017). Parent and friend social support and adolescent hope. *Clinical Nursing Research*, 26(2), 224–240. <https://doi.org/10.1177/1054773815619881>
- Mürüvet, M. (2021). *Lise öğrencilerinde umudun yordayıcıları olarak algılanan sosyal destek ve benlik saygısı* (Yayın No. 676712) (Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Niles, G. S., & Harris-Bowlbey, J. (2013). *21.yüzyılda kariyer gelişimi müdahaleleri* (F. Korkut Owen, Çev.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Orlich, K., A (2004). *The relationship between hope, appraisal, and coping: Student differences in response to subject differences in response to seubject matter and exam format* (Unpublished doctoral dissertation). Wayne State University.
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 36(4), 717-731. <https://doi.org/10.3758/BF03206553>

- Royle, M. T., Fox, G., & Gonzalez, L. (2016). The interactive effects of self-efficacy and informal accountability for others on career engagement. *International Journal of Management and Marketing Research*, 9(1), 29-45.
- Sawitri, D. R., Creed, P. A., & Zimmer-Gembeck, M. J. (2012). The Adolescent–Parent Career Congruence Scale: Development and initial validation. *Journal of Career Assessment*, 21(2), 210-226. <https://doi.org/10.1177/1069072712466723>
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2016). *A beginner's guide to structural equation modeling* (4th Ed.). New York: Routledge.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249–275. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1304_01
- Snyder, C. R., Cheavens, J., & Sympson, S.C. (1997). Hope: An individual motive for social commerce. *Group Dynamics: Theory, Research and Practice*, 1(2), 107-118. <https://doi.org/10.1037/1089-2699.1.2.107>
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C., & Harney, P. (1991). The will and ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 570-585. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.60.4.570>
- Tabachnick, B., & Fidell, L. S. (2015). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Longman.
- Tanç, S. (1999). *Benlik değeri, umutsuzluk ve kariyer beklentileri* (Yayın No. 82394) (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Tarhan, S., & Bacanlı, H. (2015). Sürekli Umut Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 1-14.
- Veldhoven, M., & Dorenbosch, L. (2008). Age, proactivity and career development. *Career Development International*, 13(2), 112-131. <https://doi.org/10.1108/13620430810860530>

İletişim/Correspondence

Dr. Mustafa Remzi ATAY
atay3989@gmail.com

Prof. Dr. Ayşenur BÜYÜKGÖZE-KAVAS
aysenur@omu.edu.tr